

УДК 347.191.11:65.012.32 (045)

Ю. В. Біляк,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту ім. Й. Завадського, НУБіП

КОНФЛІКТ ЗА РЕГУЛЮВАННЯ ГМО В УКРАЇНІ МІЖ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

Y. Biliak,

PhD, Associate Professor, Department of Management, NUBiP

CONFLICT OF REGULATION IN UKRAINE GMO BETWEEN PUBLIC AUTHORITIES

Конфлікти інтересів як в державному, так і приватному секторах, непокоять громадськість у багатьох країнах світу. Всі державні посадові особи мають законні інтереси, які випливають з їхнього статусу як окремих громадян, конфлікт інтересів неможливо усунути простою заборонаю. Цей конфлікт потребує визначення, виявлення та врегулювання. В статті автором з'ясовується роль ГМО в Україні, яким чином регулюється ГМО державними органами та які наслідки це має для майбутнього сільського господарства.

Conflicts of interest in both the public and private sectors, public concern in many countries. All public officials have legitimate interest arising from their status as individuals, conflicts of interest can not be eliminated downtime banned. This conflict needs definition, identification and resolution. In the article the author turns the role of GMOs in Ukraine, which is regulated by the state GMOs and what consequences it has for the future of agriculture.

Ключові слова: експорт, ГМО, держава, конфлікт інтересів, генномодифікованні культури, економічне зростання, сільське господарство, агрохолдінги.

Key words: export of GMO, state, conflict of interest, genetically modified crops, economic growth, agriculture, agribolding.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Конфлікти інтересів як в державному, так і приватному секторах непокоять громадськість у багатьох країнах світу. Ситуації, до виникнення яких спричиняють конфлікти інтересів, вже давно є об'єктом конкретної політики, законодавства, а також практики управління, спрямованої на збереження доброчесності та об'єктивності механізму прийняття рішень, що його використовують уряд та інші державні установи. Приватний сектор протягом досить тривалого часу також турбується з приводу доброчесного здійснення ділових операцій, і зокрема захисту інтересів акціонерів та широкого загалу. Останні скандали привернули увагу суспільства до актуальності попередження конфліктів інтересів, які здатні перетворитися на серйозну проблему. Наприклад, коли чиновник залишає свою посаду в державній установі і працевлаштовується в приватному секторі або неурядовій організації або коли бухгалтерська фірма пропонує одному й тому ж клієнтові аудиторські і консалтингові послуги чи коли орган регулювання починає підтримувати занадто тісні стосунки з діловими структурами, за якими він має наглядати [2].

Сьогодні є очевидним те, що сучасні біотехнології відкривають перед людством значні

перспективи та несуть з собою як переваги, так і можливі невідомі ризики та загрози. Їх використання в багатьох сферах викликає сьогодні значний резонанс у суспільстві, але найбільша увага, прикута до генетично модифікованих організмів. І це цілком природно, оскільки зростання з року в рік площ сільськогосподарських угідь, засіяних генетично модифікованими культурами, їх широке використання у харчовій промисловості та медицині, створення методами генної інженерії нових сортів рослин та порід тварин із заданими властивостями безпосередньо впливають на людину. Широке використання методів сучасної біотехнології уже спричинило значні зміни в сільському господарстві. Значно прискорився процес отримання нових сортів рослин з бажаними властивостями та нових порід тварин. Міжнародні агропромислові корпорації активно використовують здобутки сучасної біотехнології для вирішення проблеми продовольства у світі. Окрім сільського господарства, сучасні біотехнології вже широко використовуються в медицині, ветеринарії, енергетиці, хімічній промисловості та в інших сферах.

Отже, сектор сільського господарства відіграє головну роль в економіці України. Україна має приблизно 43 млн гектарів (га) сільськогосподарських земель, включно з 32 млн га орної землі, що дорівнює третині орної землі у

ЄС. Половина цих земель, — чорноземи, — це найпродуктивніший тип ґрунту і товар, попит на який настільки великий, що повстав нелегальний ринок продажу такої землі. В Україні працюють деякі найбільші аграрні компанії світу, часом на площі до 500000 га, проте 50% сільськогосподарської продукції виробляють невеликі господарства. Україна стала третім світовим експортером зерна після США та ЄС. У 2014 р. було вироблено 64 млн т зернових, що на 2,4% більше, ніж у 2013 р., навіть не враховуючи окупованого Криму (МАРФ, 2015). Україна має конкурентну перевагу у виробництві зерна завдяки високій родючості ґрунтів, низькому рівню виробничих видатків і стратегічній географічній позиції; потенціал країни оцінюється на рівні 100 млн т (Herve, 2013). Україна також є найбільшим виробником й експортером сояшника, третім світовим експортером кукурудзи, четвертим — ячменю, шостим — соєвих бобів і сьомим — курятини (МАРФ, 2015). 60% площ під зерновими займають пшениця, ячмінь і кукурудза. В останнє десятиліття виробництво зернових подвоїлося, а в останні роки значно зросло виробництво деякої тваринної продукції. Хоча частка сільського господарства у валовому внутрішньому продукті (ВВП) скоротилася з 25,6% до 9,3%, а частка зайнятості в аграрному секторі зменшилася з 19,8% до 17,2% за період 1990—2012 рр., (WB, 2015), цей сектор був єдиним в економіці країни, що продемонстрував зростання у 2014 р., а саме 7%, порівняно до падіння на 10% у промисловості та секторі послуг (EIU, 2015). Експорт сільськогосподарської продукції залишається головною рушійною силою української економіки і становить майже 20% вартості експорту. З усуненням бар'єрів у торгівлі, декілька останніх двосторонніх торговельних угод відкривають додаткові можливості розвитку експорту.

В Україні вирощування і обіг генетично модифікованих продуктів регулюється законом України "Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів", схваленим Верховною радою у 2007 році. Згідно з ним, комерційне виробництво ГМО та продуктів з вмістом ГМО є забороненим без державної реєстрації. Реєстрація включає генетичний аналіз, оцінку впливу на довкілля та інші заходи.

Оскільки процедура реєстрації є одночасно довгою та дорогою, на даний момент жоден із видів ГМО не був офіційно зареєстрованим.

У лабораторії молекулярно-генетичних досліджень Українського науково-дослідного

центру проблем стандартизації, сертифікації та якості захисту прав споживачів зауважують, що ГМО містить близько 30% українських харчових продуктів [3]. Це насамперед продукти, що містять у якості добавки сою, зокрема: сосиски, випічка та шоколадні вироби.

Для того щоб врегулювати ситуацію, яка склалася, було запропоновано низку законопроектів, що дозволяють спрощену реєстрацію модифікованих організмів, вже схвалених для імпорту до ЄС. Жоден із цих проектів не був прийнятим — згідно з опитуваннями, більшість українців поділяють загальноєвропейську недовіру до ГМО, й депутати це врахували.

Також підписана Україною Угода про асоціацію з ЄС передбачає гармонізацію українського законодавства із законами Євросоюзу, тому можна очікувати, що закони, які обмежують вирощування ГМО-продукції в Україні, не будуть змінені найближчим часом.

За таких умов, для України настав час виробити державну політику з питань ГМО та (надалі) розвивати регуляторні засади комерційного використання генетичної модифікації відповідно до обраних принципів, які мінімізують фінансовий конфлікт інтересів за регулювання ГМО в Україні. А, оскільки всі державні посадові особи мають законні інтереси, які впливають з їхнього статусу як окремих громадян, конфлікт інтересів неможливо усунути простою заборонаю. Цей конфлікт потребує визначення, виявлення та врегулювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В умовах глобалізаційних процесів в економіці України невирішеними залишаються безліч теоретичних, методичних і практичних питань фінансування сільського господарства.

Вивченням зазначених питань займалися такі вчені, як В.Г. Андрійчук, І.С. Галиця, М.С. Герасимчук, М.В. Гладій, Б.В. Данилів, С.І. Дем'яненко, М.І. Завадський, М.І. Кісіль, А. П. Макаренко, Л.О. Мармуль, А. Ю. Мельник, Б. Я. Панасюк, А.А. Пересада, П.Т. Саблук, В.П. Савчук. Дослідження фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств розглядали у своїх роботах такі відомі вчені-економісти: В. Опарін, І. Павлінова, А. Поддєрьогін, В.В. Глущенко, М.Й. Малик, П.Т. Стукач, М.Й. Хорунжий, В. Юрчишин та інші.

Серед науковців, які досліджували окремі питання правового регулювання використання ГМО в сфері сільськогосподарського виробництва, можна назвати А.П. Гетьмана, В.М. Єрмоленка, С.І. Бугеру, В.І. Лозо, Я.Б. Блюма,

Г.М. Ковалю, М.О. Медведєву, Л.В. Стутинську-Струк, Я.З. Гаєцьку-Колотило та ін.

Аналіз наукової літератури підтверджує, що стримуючим фактором для розвитку фінансування сільського господарства є нестабільність умов господарювання, що зумовлюється впливом погодних умов, ціновою нестабільністю, змінами в законодавчому і нормативно-правовому регулюванні. Тому у цих умовах особливої уваги потребує системне вирішення проблем сільського господарства та створення відповідного механізму його державного фінансового забезпечення й підтримки сталого розвитку. Значна частина питань, пов'язаних з покращенням фінансування підприємств сільського господарства, ще потребує подальшого дослідження і вирішення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Беручи до уваги той факт, що жодні ГМ зернові не затверджені в Україні, вирощування, а також ввезення ГМО в Україну вважається незаконним. Однак, відповідно до інформації, наданої бізнесменами, опитаними в рамках даного дослідження, сільське господарство України не є вільним від ГМО. ГМО потрапляє до харчових продуктів в Україні головним чином через партії ввезеного товару, що містив ГМО. Крім того, ГМ картопля була розведена в Україні ще у 90-х роках. За умов, що існували в ті роки, неможливо було забезпечити "обмежене" (contained use) розповсюдження продукту, що і призвело до введення ГМО до ланцюжка виробництва харчових продуктів. Внаслідок цього, в Україні вирощуються ГМО рослини і споживаються ГМО харчові продукти. Українські виробники сільськогосподарської продукції є достатньо відкритими до біотехнологій та насамперед бачать переваги ГМО (більш високий рівень врожайності через стійкість до гербіцидів). Щодо таких даних не існує офіційної статистики, але за підрахунками підприємців близько 50—80% сої, що вирощується в Україні є генетично модифікованою. Крім того, Державний комітет з технічного регулювання та захисту прав споживачів підтверджує, що 45% обробленої сої в Україні, станом на 2005 рік, є ГМ соя. Експерти пояснюють це тим, що українська соя споживається всередині країни, а не експортується. У випадку експорту, активні трейдери на українському ринку втрутилися б і жорсткіше контролювали б закупівлі. Картопля, кукурудза та пивоварний ячмінь, а також бавовна теж містять ГМО, але в значно меншій кількості. Очевидно, відсутність програм нагляду за полями та систематичного контролю

проданого насіння заохочує сільськогосподарських виробників використовувати нелегальну (на сьогодні) технологію. Крім того, підраховано, що близько 30% продуктів харчування в Україні містять ГМО. Насамперед це ГМО соя вітчизняного виробництва (у 80% випадків), яка використовується харчовою промисловістю України як популярна харчова добавка.

Як зазначалось вище, лише з 1 липня 2009 року ГМО продукти харчування в Україні підлягають спеціальному маркуванню. Однак потрібно відмітити, що деякі виробники харчової промисловості в Україні почали маркувати свою продукцію як таку, що не містить ГМО за власною ініціативою, не маючи відповідної законодавчої бази. Першою у цьому стала компанія "Конті", що є однією з найбільших кондитерських компаній в Україні, займаючи 14% ринку. Процес маркування своєї продукції з надписом "без ГМО" розпочала ще в середині 2008 року, таким чином посилаючись на права споживачів на безпечну продукцію та достовірну інформацію. За відсутності систематичної перевірки сільськогосподарської продукції на ГМО, маркування продукції, що не містить ГМО є тільки маркетинговим інструментом. Однак це свідчить про те, що питання ГМО в харчових продуктах стає важливим для українських споживачів. В іншому випадку, приватні підприємства не розпочали б таку акцію щодо ГМО.

Історично існували три типи компаній, у сфері сільськогосподарських біотехнологій: так звані нові біотехнологічні фірми (наприклад, Plant Genetic System, яка зараз є частиною Bayer CropScience), агрохімічні фірми (наприклад, Syngenta, Monsanto, Bayer, BASF) та насінневі компанії (наприклад, Pioneer Hi-Bred, зараз входить до DuPont). Оскільки біотехнологічні дослідження та розробки занадто дорогі, а запровадження нових ГМ культур є дуже ризикованим, насіннева галузь знайшла спосіб компенсації значних витрат за допомогою об'єднань та альянсів. З іншого боку, потенціал сільськогосподарських біотехнологій відкрив нові інноваційні методи захисту сільськогосподарських культур. Внаслідок цього, насінневі компанії стали дуже привабливими для альянсів та поглинань з боку агрохімічних компаній та ТНК. Для того, щоб розвивати нові сорти ГМ культур, вони співпрацюють із новими біотехнологічними фірмами, а також із дослідницькими інститутами. Вирішальними факторами їхнього успіху у цій сфері є їхня здатність впливати на процес комерціалізації сучасних біотехнологій та при реєстрації нових ГМО.

Сьогодні в Україні існує чотири лабораторії, що мають можливість виявити та ідентифікувати ГМО в продуктах харчування та інших продуктах: 2 лабораторії розташовані в Києві (Національний аграрний університет та Міністерство аграрної політики України — ветеринарні послуги) та дві менші — в областях. Втім, їхня потужність замала для задоволення потреб, які виникли б у разі належного виконання законодавчих норм. Більш того, питання недостатньої кількості лабораторій для виявлення ГМО, використовується як основний аргумент проти введення обов'язкового маркування.

Оскільки всі державні посадові особи мають законні інтереси, щодо регулювання ГМО, які впливають з їхнього статусу як окремих громадян, конфлікт інтересів неможливо усунути простою заборонаю. Цей конфлікт потребує визначення, виявлення та врегулювання. Сам конфлікт інтересів представляє собою конфлікт між публічно-правовим обов'язком та приватними інтересами державної посадової особи. В згаданому конфлікті особа має інтереси, котрі впливають з її положення як приватної особи і які здатні неправомірним чином вплинути на виконання цієї державною посадовою особою її офіційних обов'язків або функцій. Потенційний конфлікт інтересів виникає, коли державна посадова особа має такі приватні інтереси, в силу природи яких конфлікт інтересів з'явився б, якщо посадовій особі треба було б виконувати відповідні (тобто такі, які конфліктують з приватними інтересами) офіційні обов'язки в майбутньому. В тих випадках, коли приватний інтерес фактично скомпрометував належне виконання посадовою особою її офіційних обов'язків, це слід краще розглядати як приклад неправомірної поведінки або "зловживання службовим становищем", або, навіть, як факт корупції, а не як "конфлікт інтересів".

Суб'єктами відповідальності з питань запобігання конфлікту інтересів відповідно до вимог частини першої статті 14 Закону України "Про запобігання корупції" є особи, зазначені у пункті 1 та підпунктах "а", "б" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону, зокрема:

— військові посадові особи Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів військових формувань;

— державні службовці;

— особи, які для цілей Закону України "Про запобігання корупції" прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, у тому числі посадові особи юридичних осіб публічного права.

Законодавчими актами, які регулюють питання конфлікту інтересів, є:

1) Закон України "Про запобігання корупції" (ВВР), 2014, № 49, ст. 2056 [1];

2) Закон України "Про правила етичної поведінки" від 17.05.2012 (зі змінами), який визначає поняття "особистий інтерес", визначає порядок дій щодо утримання від виконання незаконних рішень чи доручень, недопущення конфлікту інтересів (статті 1, 14, 15);

3) Закон України "Про державну службу" від 16.12.1993 (зі змінами), яким встановлено обмеження, пов'язані з прийняттям та проходженням державної служби, вимоги щодо врегулювання конфлікту інтересів (статті 12, 16, 16-1);

4) Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 (зі змінами), яким встановлено обмеження спільної роботи родичів на підприємстві, в установі, організації (ст. 25-1);

5) Кодекс законів про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 (зі змінами), яким встановлено адміністративну відповідальність за неповідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172-7);

6) Закон України "Про внесення до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" від 14.05.2013, яким визначено склади злочинів у сфері службової діяльності та внесено зміни до Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів та Кодексу про адміністративні правопорушення;

7) Закон України "Про військовий обов'язок і військову службу" від 25.03.1992 (зі змінами), яким визначено поняття "військова посадова особа";

8) Статут внутрішньої служби Збройних Сил України (статті 28—38), яким визначено принципи єдиноначальності та порядок видання й виконання наказів;

9) Дисциплінарний статут Збройних Сил України (статті 45, 47), положення якого визначають відповідальність військовослужбовців за вчинення адміністративних правопорушень та порядок усунення від виконання службових обов'язків.

Урегулювання конфлікту інтересів у разі його виникнення ґрунтується на принципах:

1) верховенства права;

2) законності;

3) невідворотності відповідальності за вчинення корупційних правопорушень;

4) забезпечення відновлення порушених прав та законних інтересів, відшкодування збитків і шкоди, завданих корупційними правопорушеннями;

5) конфлікт інтересів може бути тимчасовим (разовим) або мати постійний (тривалий) характер.

Конфлікт інтересів, який має тимчасовий (разовий) характер, може бути врегульованим:

1. Особисто службовцем шляхом:

1) усунення ним обставин виникнення конфлікту інтересів;

2) письмового повідомлення безпосереднього керівника про виникнення конфлікту інтересів;

3) відмови (самовідводу) від участі у прийнятті рішення колегіальним органом (комітетом, комісією, колегією, радою), якщо така неучасть не впливає на повноваження цього органу.

2. Керівником, у випадку отримання ним інформації про наявність у підлеглому конфлікту інтересів, шляхом:

1) проведення службового розслідування;

2) прийняття рішення щодо особистого виконання керівником службового завдання;

3) доручення виконання відповідного службового завдання іншій посадовій особі;

4) заборони підлеглому брати участь у засіданні колегіального органу, на якому розглядаються питання, пов'язані зі змістом конфлікту інтересів;

5) забезпечення контролю прийняття рішень службовцем під час засідання колегіального органу, у разі якщо його неучасть у прийнятті рішень призведе до втрати повноважень цим органом.

Конфлікт інтересів, який має постійний (тривалий) характер, може бути врегульований безпосереднім керівництвом шляхом:

1) позбавлення приватного інтересу, з приводу якого виник конфлікт інтересів;

2) усунення службовця від прийняття рішення (участі в прийнятті рішення) або вчинення дій в умовах конфлікту інтересів;

3) переведення службовця на іншу посаду або його звільнення із займаної посади;

4) забезпечення зовнішнього контролю за прийняттям особою рішення або вчинення дій в умовах конфлікту інтересів;

5) перерозподіл обов'язків між персоналом, ротація сфер та об'єктів відповідальності посадових осіб, забезпечення чіткої регламентації здійснення ними службових повноважень;

6) в інший спосіб, передбачений законодавством.

У разі наявності приватного інтересу, пов'язаного з майновими правами, службовець повинен самостійно позбутися приватного інтересу, з приводу якого виник конфлікт інтересів, шляхом відчуження корпоративних прав, майна або майнових прав, передачі їх у довірче управління майна або у будь-який інший спосіб.

Зовнішній контроль за прийняттям особою рішення або вчинення дій в умовах конфлікту інтересів здійснюється за розпорядженням безпосереднього керівника або уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції.

Зовнішній контроль запроваджується, якщо безпосереднім керівником або уповноваженим підрозділом з питань запобігання та виявлення корупції отримано інформацію від фізичних або юридичних осіб про наявність конфлікту інтересів у діяльності службовця.

На підставі отриманої інформації (в разі виявлення наявності конфлікту інтересів) безпосередній керівник або уповноважений орган виносить службовцю письмове попередження про неприпустимість порушення законодавчо встановленої процедури врегулювання такого конфлікту та в разі необхідності видає розпорядження про запровадження зовнішнього контролю.

Забезпечення зовнішнього контролю має такі форми:

1) забезпечення системного нагляду за діяльністю підлеглого;

2) планова або позапланова перевірка безпосереднім керівником (уповноваженою особою) змісту рішень чи проектів рішень, що приймаються або розробляються службовцем або відповідним колегіальним органом з питань, пов'язаних з предметом конфлікту інтересів;

3) розгляд справ та прийняття рішень службовцем у присутності безпосереднього керівника (уповноваженої особи);

4) участь керівника (уповноваженої особи) в роботі колегіального органу в статусі спостерігача без права голосу.

Кримінальна відповідальність за порушення вимог чинного законодавства щодо конфлікту інтересів не встановлена.

Адміністративну відповідальність встановлено за один вид адміністративного правопорушення. Відповідно до статті 172-7. Кодексу України про адміністративні правопорушення "Порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів": неповідомлення особою безпосереднього керівника у випадках, передбачених законом, про наявність конфлікту інтересів тягне за собою накладення штрафу від десяти до ста п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Утім, інші порушення вимог чинного законодавства щодо конфлікту інтересів становлять порушення службової дисципліни, за їх вчинення може бути застосоване дисциплінарне стягнення в порядку, передбаченому законодавством.

Що стосується конфлікту за регулювання ГМО, з одного боку, закон забороняє використовувати й вирощувати в Україні генетично модифіковані рослини, окрім вирощування їх у наукових цілях, якщо установа має відповідний статус й умови та немає загрози вивільнення цієї продукції назовні. Проте не секрет, що нині велику кількість ГМ-культур у нас неконтрольовано вирощують у

відкритому ґрунті. Достовірної цифри не знає ніхто, але за останні роки лабораторія якості та безпеки продукції АПК Національного університету біоресурсів і природокористування зафіксувала 5—7% позитивних результатів від загальної кількості аналізів на генетичні модифікації. І це лише одна лабораторія! За іншими даними, 10—30% загальної площі посівів деяких культур в Україні можуть бути під ГМ-культурами. Треба врешті-решт визнати, що цю продукцію виробляють, бо вона має свій ринок збуту і її вирощування економічно більш вигідне, ніж звичайних рослин.

До речі, якщо агробізнесмени сподіваються, що легалізація існуючих ГМ сортів повністю вирішить проблему контролю за наявністю ГМО, то вони помиляються. Україна є стороною "Картахенського Протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття". Ця міжнародна угода регламентує (серед іншого) транскордонне переміщення ГМО. Щоб було зрозуміло, яку відповідальність несе Україна, приведемо статтю 25 документа повністю: "1. Кожна Сторона вживає необхідних внутрішніх заходів, які спрямовані на попередження і, у відповідних випадках, передбачають покарання за транскордонне переміщення живих змінених організмів, які здійснюються з порушенням її внутрішніх заходів з виконання цього Протоколу. Подібні переміщення вважаються незаконними транскордонними переміщеннями.

2. У разі незаконного транскордонного переміщення зачеплена (чудовий офіційний переклад) Сторона може вимагати від Сторони походження, щоб вона вилучила за свій власний рахунок відповідний живий змінений організм шляхом репатріації або знищення, залежно від обставин.

3. Кожна Сторона надає Механізму посередництва з біобезпеки інформацію про випадки незаконних транскордонних переміщень, які її стосуються."

Тобто контроль за вмістом ГМО в продукції, що йде на експорт, має бути дуже ретельним. Якщо так званий євроінтеграційний вектор України залишиться, то поширення ГМО буде мати негативні наслідки для торгівлі з країнами ЄС, які є найбільш скептично налаштованими з приводу ГМО країнами світу.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Україна розробила особливе законодавство щодо ГМО, яке охоплює низку питань від досліджень ГМО до їх комерціалізації, та запроваджує декілька важливих механізмів. Система не є повністю працездатною. Той факт, що Україна почала регулювати ГМО та ГМО продукти тільки у 2007 р., призвів до ситуації, у якій реальність не

відповідає принципам, закріпленим у відповідному законодавстві. В Україні не дозволено жодної ГМ рослини. Тому органи державної влади та інші стверджують, що Україна — країна без ГМО. Однак слабка регуляторна система, низька потужність лабораторій та нестача польових наглядових програм залишають сумніви щодо статусу України, як країни без ГМО.

За умов стрімкої зміни середовища діяльності державного сектора тема конфлікту інтересів завжди залишатиметься актуальною. Занадто суворий підхід до врегулювання приватних інтересів, можливо, вступатиме в протиріччя з реалізацією інших прав і може виявитися практично непридатним або контрпродуктивним. Тому сучасна практика запобігання конфліктам інтересів або їх врегулювання має спрямовуватися на пошук балансу через виявлення ризиків для доброспорядності державних органів і урядовців, заборону неприйнятних форм конфліктів, адекватне управління конфліктними ситуаціями з регулюванням ГМО, ознайомлення державних органів і окремих посадових осіб з поширеністю подібних конфліктів, а також застосування відповідних прикладів врегулювання конфліктних ситуацій.

Література:

1. Закон України "Про запобігання корупції" від 14.10.2014 № 1700-VII.
2. Посібник ОЕСР з питань врегулювання конфліктів інтересів на Державній Службі [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.oecd.org/countries/ukraine/49106140.pdf>
3. Степанюк О. "ГМО-суперечка" між Європою та США. Що зміниться в Україні // вересень 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2015/09/21/7038038/>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "Prevention of Corruption", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (Accessed 20 April 2016).
2. OECD (2003), Posibnyk OESR z pytan' vrehuliuvannia konfliktiv interesiv na Derzhavnij Sluzhbi [OECD Manual on settlement of conflicts of interest in public service], available at: <https://www.oecd.org/countries/ukraine/49106140.pdf> (Accessed 20 April 2016).
3. Stepaniuc, A. (2015), "'GMO debate" between Europe and the USA. What will change in Ukraine", Yevropejs'ka pravda, available at: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2015/09/21/7038038/> (Accessed 20 April 2016).

Стаття надійшла до редакції 16.04.2016 р.